

ВОДНІ ПИТАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Курепін Вячеслав Миколайович,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївського національного аграрного університету*
*Лазіс Марія,
здобувач вищої освіти спеціальності 141
«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»,
Миколаївський національний аграрний університет*

Під час російсько-української війни появляються нові виклики щодо безпеці у водопостачанні та водовідведення в областях та у всій Україні [1]. Гуманітарне право про захист джерел питної води зазначає вільний доступ жителів територій, де ведуться активні бойові дії, до води, але на практиці не завжди цього можна досягти. Водна безпека, це критерій для запобігання гуманітарним кризам, ланка економічного та соціального розвитку будь якого регіону та України в цілому.

Водопостачання має життєво важливе значення для підтримки здоров'я та життєвих функцій всього живого на землі [2], вирощування продуктів харчування, виробництва енергії, економічного розвитку та створення нових робочих місць. Сталий розвиток будь якого регіону нашої держави напряду залежить від водної безпеки та її складових.

Близько 2 млрд. людей у світі позбавлені доступу до безпечної питної води, більшість із них живе в уразливих районах світу, в яких відбуваються військові конфлікти. Водні ресурси та об'єкти водопостачання дедалі частіше стають мішенями нападів в районах збройних конфліктів та військових операцій [3]. Водні споруди використовуються як засоби ведення війни.

Ще одним фактором дефіциту води виступає швидке демографічне зростання та кліматичні зміни. У найближчій час майже половина населення Землі відчуватиме гостру нестачу води. Найближчим часом вона може стати важливішою за нафту або газ.

В умовах збройного конфлікту з російським агресором Україна майже підійшла до відмітки водної драми, питання водозабезпечення та водної безпеки стали вкрай актуальними для органів самоврядування населених пунктів, які знаходяться в зоні обстрілів та зоні бойових дій.

До всіх обставин воєнного стану слід приєднати обставини, які пов'язані з кліматичними проблемами: тривалі бездощові періоди, падіння рівня ґрунтових вод, масові пересихання дрібних річок та колодязів. Україна стоїть на межі водної кризи, слід очікувати на подальше (30 років) зростання дефіциту прісної води, а після 2050 року Україна може навіть перейти до її імпорту.

Найгірша ситуація у басейнах Південного Бугу та Дністра, річковий стік у цих річок може знизитися більш ніж на третину вже до кінця століття. З середини XXI століття може зовсім припинитися водний стік малих річок басейну Південного Бугу [4]. У південних регіонах нашої країни може сформуватися

ситуація стійкого дефіциту водних ресурсів, яка обмежить розвиток секторів економіки, особливо це торкнеться підприємств аграрного бізнесу України.

Південні регіони України ще до війни мали найгірші показники по забезпеченню водою населення, але ця ситуація з початком бойових дій стала просто жахливою (Миколаїв, Херсон).

Через окупацію Криму водопостачання через Північнокримський канал було припинено, від цього сталося обміління багатьох водоймищ, зокрема Сімферопольського. Із-за аномально теплого та посушливого зимово-весняного періоду 2020 року у цій місцевості загострилася ситуація, посуха в буквально знищила врожай того року. Водосховища природного стоку були заповнені майже наполовину менше, ніж навесні 2019 року, а на початок літа - у 2,3 рази менше, ніж у 2019 році, спостерігалися численні перебої з водопостачанням та відключення води у багатьох південних регіонах України.

Захоплення російськими військами об'єктів водопостачання можуть спричинити посилення водного дефіциту на значній території Південно-східній частини України, адже південні області є найменш забезпеченими водними ресурсами та найбільшими споживачами. Під час російської агресії, у березні-квітні 2022 року, були зафіксовані обстріли та попадання снарядів у водонасосні станції, водопроводи таких населених пунктів як Маріуполь, Чернігів, Миколаїв. Аварії на водних об'єктах позбавили людей доступу до питної води.

Російські агресори обстрілюють водну інфраструктуру, мінують греблі, руйнують будівлі каналізаційних насосних станцій. Внаслідок таких дій зворотні води без будь-якої очистки потрапляють у річки, порушується екологічний баланс. У продовж активних обстрілів території України ворог наніс удари по нафтобазам у Харкові, Чернігові, Луганську, Житомирі, Калинівці, Львові, Дубні, Луцьку Василькові тощо. Такі вибухи та спровоковані ними пожежі призвели до забруднення ґрунту та водних об'єктів.

Нажаль вода використовується як зброя. Зруйновані греблі українських водосховищ можуть затопити землі та міста далеко вниз за течією, накопиченою у великих об'ємах води у штучних водосховищах. Під час бойових дій це доволі небезпечний фактор для сотні населених пунктів, де мешкають сотні тисяч громадян.

Додатковою проблемою є вплив зміни клімату на південні регіони України. Вчені зазначають, що з 2041 року можливе припинення місцевого поверхневого стоку у маловодні річки у Херсонській, Одеській, Миколаївській, Дніпропетровській та Запорізькій областях. Зокрема, у Запорізькій області «кліматичний стік» може зменшитися вдесятеро, у Дніпропетровській – у 6, у Миколаївській – у 3,6 рази, а в Криму – удвічі [3].

Отже, глобальною тенденцією сучасного розвитку будь якого регіону світу є перетворення водних ресурсів на основні стратегічні ресурси. Ця тенденція частіше стає предметом міжнародних конфліктів, збройних зіткнень і навіть збройних конфліктів. Як цінний ресурс, вода має обмеження, тому і є причиною конфліктів. Прикладом цього є військові дії Росії, які погіршують ситуацію з водою в нашій країні.

Список використаних джерел

1. Курепін В. М. Воєнні конфлікти, як глобальні екологічні проблеми суспільства // Педагогічні інновації : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 28-29 квітня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021, С. 156-158. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9296>.
2. Іваненко В. С., Курепін В. М. Захист водних ресурсів та джерел водопостачання // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей з щорічного тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 22 березня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 9-13. URL <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11213>.
3. Демченко А. В. Аспекти тероризму в контексті філософії безпеки // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020р. С. 22-24. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8202>.
4. Іваненко В. С. Зміна клімату: причини та наслідки // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості: матеріали доповідей за результатами проведеного спільного «круглого столу» обліково-фінансовий факультет, інженерно-енергетичний факультет, м. Миколаїв, 9 грудня, 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 45-48. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10685>.
5. Курепін В. М., Блащук В. В. Водопостачання для населення і раціональне використання водних ресурсів // Збереження планети - глобальні виклики, загрози, можливості на засадах результативного партнерства : тези доповідей тематичного круглого столу з питань екологічної безпеки до Всесвітнього Дня Землі - Earth Day, м. Миколаїв, 22 квітня 2022 року / Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 5-9. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11311>.